

Karriärfokus

Så lönar sig heltidsarbete i pensionskuvertet

skandia :

Förord

En ständigt aktuell fråga som berör pensioner är hur mycket det lönar sig att ha arbetat. En fråga som nu är extra aktuell i och med den höga inflationen. Ett resultat av inflationen är nämligen att garanti-pensionen höjs betydligt mer än inkomstpensionen, vilket i sin tur påverkar till hur stor utsträckning det lönar sig att arbeta ur ett pensionsperspektiv.¹ Pensionsmyndigheten konstaterade i samband med lanseringen av sin rapport *Ett nytt pensions-system?* att den ursprungliga grundtanken om att storleken på den allmänna pensionen skulle styras av den sammanlagda livsinkomsten stämmer allt sämre. I stället har vi fått ett system där allt fler får en liknande allmän pensionsnivå oavsett inkomster genom livet. År 2020 hade drygt 3 av 10 pensionärer någon skattefinansierad pensionsförmån; efter flera förändringar i regelverket efter politiska initiativ är denna andel idag uppe i hela 7 av 10.

Politikerna behöver sätta ned foten tydligt i frågan om vilka principer som ska gälla på sikt, vad det allmänna pensionssystemet ska vara. Samtidigt spelar tjänstepensionen en allt viktigare roll för den totala pensionen. Det är tjänstepensionen som tillsammans med eget sparande på ett tydligare sätt jämnar ut inkomsten sett över hela livet.

Det handlar om uppskjuten lön och att flytta konsumtion från idag till livet som pensionär i framtiden.

Med utgångspunkt i den totala pensionen inklusive tjänstepension har vi studerat drivkrafterna för arbete, hur ett större karriärfokus påverkar pensionen. För att kunna göra det utgår vi från ett vanligt dilemma: att gå ner i arbetstid efter småbarnsåren eller att fortsätta arbeta heltid fram till pensionen.

Hela samhället tjänar på att fler jobbar heltid även efter småbarnsåren. Det leder till att den totala ekonomiska produktionen växer, att mer skatter betalas in och att mer pengar flödar in i pensionssystemet. Det är därför viktigt att det också syns i pensionskuvertet när det är dags att leva livet som pensionär.

Vår förhoppning är att vi med denna rapport – där vissa generationer står inför valet, medan andra redan gjort valet – ska ge en inblick i hur drivkrafterna ser ut i pensionssystemet idag och hur de skiljer sig mellan olika grupper. ●

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mattias Munter'.

Mattias Munter, Pensionsekonom Skandia

¹ Se till exempel SVT (2022).

Sammanfattning

I denna rapport undersöker vi hur stor skillnad det blir i lönekuvertet för en anställd som väljer att arbeta heltid efter småbarnsåren jämfört med en anställd som vid 39 års ålder väljer att gå ner till 80 procent arbetad tid, fram till pensionen vid den förväntade riktåldern. Perioden av deltidsarbete kan också reflektera att individen arbetar färre timmar, slutar satsa på karriärutveckling, eller en kombination av de två. Vi undersöker detta för sex olika yrken i privat respektive offentlig sektor med högre, genomsnittlig och lägre lön. För samtliga yrken genomförs pensionsekonomiska beräkningarna för personer födda 1973, 1983, samt 1993 – alltså personer som under 2023 fyller 50, 40, respektive 30 år. Resultatet visar att valet att arbeta 100 procent också leder till högre slutlig pension för samtliga yrkesgrupper, men hur mycket pensionsinkomsten ökar skiljer sig åt. Därmed kan de ekonomiska drivkrafterna till arbete också sägas skilja sig åt mellan olika yrkesgrupper och generationer.

Unga civilingenjörer tjänar mest på att fortsätta heltidsarbete

Den yrkesgrupp som tjänar allra mest på att arbeta heltid är civilingenjörer födda under 1990-talet som får nära 23 procent högre pension genom att arbeta heltid. Den grupp för vilken skillnaden blir minst är studievägledare födda under 1970-talet, som enbart får strax över 12 procent högre pensionsinkomst. Drivkrafterna är särskilt stora för anställda inom den privata sektorn med god lön, och svagare bland anställda inom den offentliga sektorn med genomsnittlig lön. Psykiatrisjuksköterskor, som representerar offentligt anställda med något högre lön, har ungefär samma relativa ökning i pensionen i scenariot där de arbetar heltid som studievägledare. Offentligt anställda som har genomsnittliga samt även lite högre löner är de som tjänar relativt sett mindre pensionsekonomiskt på valet att arbeta heltid även efter småbarnsåren. ●

Tabell 1. En jämförelse som visar hur pensionsinkomsten påverkas av heltidsarbete, jämfört med en nedtrappning i karriären.*

Yrkesroller i olika lönenivåer i privat respektive offentlig sektor.	Hur mycket lönar sig heltidsarbete procentuellt? Avrundade siffror.	Hur mycket lönar sig heltidsarbete i kronor?
Civilingenjör född 1973	+ 16%	7 100 kronor
Civilingenjör född 1983	+ 18%	9 200 kronor
Civilingenjör född 1993	+ 23%	10 650 kronor
Receptarie född 1973	+ 14%	5 250 kronor
Receptarie född 1983	+ 13%	4 700 kronor
Receptarie född 1993	+ 15%	6 250 kronor
Butikssäljare född 1973	+ 14%	4 050 kronor
Butikssäljare född 1983	+ 14%	4 050 kronor
Butikssäljare född 1993	+ 15%	5 250 kronor
Psykiatrijuksköterska född 1973	+ 12%	4 650 kronor
Psykiatrijuksköterska född 1983	+ 13%	4 700 kronor
Psykiatrijuksköterska född 1993	+ 15%	6 700 kronor
Studievägledare född 1973	+ 12%	4 100 kronor
Studievägledare född 1983	+ 13%	4 350 kronor
Studievägledare född 1993	+ 15%	6 150 kronor
Biblioteksassistent född 1973	+ 13%	3 350 kronor
Biblioteksassistent född 1983	+ 15%	3 850 kronor
Biblioteksassistent född 1993	+ 16%	5 250 kronor

Tabell 2. En genomsnittlig jämförelse mellan generationer för valda yrkesroller inom privat respektive offentlig sektor

	Hur mycket lönar sig heltidsarbete procentuellt? Jämfört med en period av deltidsarbete.* Avrundade siffror.
Genomsnitt 1970-talister privat sektor	+ 15%
Genomsnitt 1980-talister privat sektor	+ 15%
Genomsnitt 1990-talister privat sektor	+ 18%
Genomsnitt 1970-talister offentlig sektor	+ 13%
Genomsnitt 1980-talister offentlig sektor	+ 14%
Genomsnitt 1990-talister offentlig sektor	+ 15%

*Scenariot med deltidsarbete innebär att individen efter småbarnsåren (dvs vid 39 års ålder fram till pensionen vid den förväntade riktåldern) får 80% av den pensionsgrundande inkomsten jämfört med scenariot där man fortsätter att arbeta heltid.

Arbeta heltid lönar sig mer för anställd i privat sektor

Resultatet visar att den pensionsekonomiska belöningen är något större i privat sektor än i offentlig sektor. Det är också tydligt att yngre generationer, särskilt de födda under 1990-talet, tjänar mer på heltidsarbete än äldre generationer som vi studerat. De skillnader som framträder beror på att den allmänna pensionen och tjänstepensionen ger något olika belöningar för att arbeta heltid även efter småbarnsåren. Hur mycket det lönar sig beror på inkomstnivå, huruvida personen har tjänstepension enligt kollektivavtal i privat eller offentlig sektor, samt när individen är född. Det är dock inte så att personer med lägre inkomster genomgående har lägre drivkrafter

till att jobba heltid. Bland de tre yrkena i offentlig sektor är det biblioteksassistenten med lägst inkomst, som får lite högre procentuell ökning av pensionen genom valet att arbeta heltid även efter småbarnsåren. Anledningen är att den allmänna pensionen särskilt skapar drivkrafter till karriärfokus för yrkesgruppen med lägre inkomst än de andra.

I grunden kan samhällsekonomi tjäna på att de generationer som idag ställs inför valet kring heltidsarbete efter småbarnsåren (1980-talisterna) eller börjar närma sig pensionen och funderar på vad de ska göra med karriären (1970-talisterna) får liknande starka drivkrafter till arbete som de yngre (1990-talisterna). ●

Tre generationer i sex olika yrkesgrupper

I rapporten studerar vi hur utfallet blir av en period av deltidsarbete för en civilingenjör, en receptarie, en butikssäljare, en psykiatrisjuksköterska, en studievägleddare och en biblioteksassistent – det vill säga yrkesgrupper inom både offentlig sektor och privat sektor med hög, genomsnittlig och lägre lön. Vi undersöker utfallet för tre generationer inom respektive bransch – 30-åring, 40-åring och 50-åring. I samtliga fall utgår vi ifrån en period av deltidsarbete från 39 års ålder och fram till pensionen vid den förväntade riktåldern.

En slutsats är att pensionseffekten är större relativt sett för anställda i privat sektor, med högre löner och i yngre generationer. Civilingenjörer födda i 1990-talet kan genom valet att fortsätta arbeta 100 procent öka sin pensionsinkomst med 23 procent. Studievägleddare födda i 1970-talet ökar bara pensionsinkomsten med 12 procent med samma val. Skillnaderna beror på

att den allmänna pensionen liksom tjänstepensionen skapar olika drivkrafter beroende på om individen har kollektivavtal för privat eller offentlig sektor, när denne är född, och vilken inkomstnivå denne har.

Drivkrafterna är särskilt stora för anställda inom den privata sektorn med god lön, och svagare bland anställda inom den offentliga sektorn med genomsnittlig lön. Psykiatrisjuksköterskor, som representerar offentligt anställda med något högre lön, har ungefär samma relativa ökning i pensionen i scenariot där de arbetar heltid som studievägleddare. Offentligt anställda som har medelmåttiga samt även lite högre löner är de som tjänar relativt sett mindre pensionsekonomiskt på valet att arbeta heltid även efter småbarnsåren. ●

Vinsten med karriärfokus för civilingenjörer

En civilingenjör som är född 1973 och som arbetat heltid hela livet kan i vårt scenario se fram emot en pension på 52 550 kronor. Om individen i stället väljer att arbeta deltid efter småbarnsåren minskar slutpensionen med 7 100 kronor.

En civilingenjör som är född år 1983 kan se fram emot en slutpension på 59 650 kronor ifall denne arbetar heltid fram tills pensionen. Detta är 9 200 kronor mer än i scenariot med deltidsarbete efter småbarnsåren. Såväl den allmänna pensionen som tjänstepensionen ökar betydligt genom detta val. Den civilingenjör som är född 1973 får inte lika stor höjning i den allmänna pensionen genom valet att arbeta heltid, jämfört med civilingenjören född 1983. Detta reflekterar hur pensionssystemet är uppbyggd. Drivkrafterna till arbete kan skilja sig något mellan olika generationer och mellan dem som har olika inkomster.

Civilingenjören som är född 1993 och som väljer att arbeta heltid kan se fram emot en slutpension på 57 800 kronor. Den samlade pensionen blir hög, vilket reflekterar den förväntade utvecklingen av reala inkomster under kommande årtionden. Den allmänna pensionen och tjänstepensionen förväntas båda öka betydligt genom valet att jobba heltid efter småbarnsåren. Pensionsinkomsten blir hela 22,6 procent högre genom detta val, vilket är den allra högsta relativa vinsten med att jobba med heltid bland samtliga typfall som undersöks i denna rapport. Slutpensionen blir hela 10 650 kronor högre via valet att fortsätta arbeta heltid efter småbarnsåren. Såväl den totala summan som den procentuella skillnaden är högre än för samtliga andra typfall som undersöks i denna rapport. Civilingenjören är yrkesgruppen med högst inkomst i denna rapport och ett framträdande mönster är att särskilt civilingenjörer som är födda under 1990-talet och 1980-talet, har mycket att tjäna både relativt och absolut på att jobba heltid fram tills pensionen. ●

Tabell 3. Civilingenjör född 1973 (50 år)

	Scenario 1: Heltidsarbete	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	52 550 kr	45 450 kr	+ 7 100 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 15,60%
Andel av slutlön	79%	85%	6 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	66 850 kr	53 450 kr	+ 13 400 kr
Varav allmän pension	34 250 kr	32 600 kr	+ 1 650 kr
Varav tjänstepension	18 300 kr	12 850 kr	+ 5 450 kr

Tabell 4. Civilingenjör född 1983 (40 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	59 650 kr	50 450 kr	+ 9 200 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 18,20%
Andel av slutlön	83%	88%	5 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	71 800 kr	57 450 kr	+ 14 350 kr
Varav allmän pension	39 000 kr	34 150 kr	+ 4 850 kr
Varav tjänstepension	20 650 kr	16 300 kr	+ 4 350 kr

Tabell 5. Civilingenjör född 1993 (30 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	57 800 kr	47 150 kr	+ 10 650 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 22,60%
Andel av slutlön	68%	69%	1 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	84 900 kr	67 950 kr	+ 16 950 kr
Varav allmän pension	41 450 kr	36 100 kr	+ 5 350 kr
Varav tjänstepension	16 350 kr	11 050 kr	+ 5 300 kr

* Genomsnitt för sista fem åren på arbetsmarknaden.

** Scenariot med nedtrappning innebär att individen efter småbarnsåren får 80% av den pensionsgrundande inkomsten jämfört med scenariot med karriärfokus. Det kan reflektera att individen går ned i arbetad tid, inte fokuserar på vidareutveckling av sina kompetenser, eller en kombination av detta.

Vinsten med karriärfokus för receptarier

En receptarie som är född 1973 kan i ett scenario där den fortsätter jobba med 100 procent takt även efter småbarnsåren, se fram emot en pension på 42 000 kronor. Ifall individen efter småbarnsåren trappar ned i karriären, minskar slutpensionen med 5 250 kronor. Heltidsarbete leder därmed till att individens pensionsinkomst ökar med 14,3 procent. En receptarie som är född år 1983 kan se fram emot en slutpension på 41 850 kronor ifall denne jobbar med full fokus fram tills pensionen. Detta är 4 700 kronor mera än i scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Den samlade pensionsinkomsten blir 12,7 procent högre i scenariot med fullt fokus på arbete. Receptarien som är född 1993 kan se fram emot en slutpension på 48 500 kronor, om den väljer att arbeta heltid efter småbarnsåren. I så fall blir den samlade pensionen 6 250 kronor högre jämfört med scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Procentuellt ökar pensionen med 14,8 procent genom valet att satsa fullt på karriären även efter småbarnsåren.

Receptarier har lägre inkomster än civilingenjörer, och ett framträdande mönster är att receptarier i olika generationer tjänar procentuellt mindre i

termer av ökningen av total pension, på att jobba med fullt fokus även efter småbarnsåren. Incitamenten i den allmänna pensionen är relativt likartade. En receptarie född 1993 får som exempel totalt 4 850 kronor mer i allmän pension genom valet att arbeta heltid efter småbarnsåren, vilket är 11,5 procent ökning av den samlade pensionen i scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Tjänstepensionen ökar med 1 400 kronor genom samma val, vilket motsvarar 3,3 procent ökning. Sammanlagt blir det 14,8 procent mera i pensionsinkomst. En ingenjör född 1993 får 5 350 kronor mer i allmän pension av samma val att arbeta heltid, vilket är nästan 11,4 procent högre än den samlade pensionen som skulle ha varit fallet i scenariot med nedgång i arbetad tid efter småbarnsåren. Tjänstepensionen ökar med 5 300 kronor, vilket är 11,2 procent högre än scenariot med nedgång. Sammanlagt blir det 22,6 procent högre pension, den högsta nivån bland samtliga yrken och generationer som undersöks i denna rapport. Att civilingenjören även relativt sett tjänar mera på att jobba med fullt fokus, beror alltså på att tjänstepensionen mera tydligt premierar detta, jämfört med för receptarien som har lägre inkomst än civilingenjören. ●

Tabell 6. Receptarie född 1973 (50 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	42 000 kr	36 750 kr	+ 5 250 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 14,30%
Andel av slutlön	87%	95%	8 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	48 150 kr	38 500 kr	+ 11 200 kr
Varav allmän pension	30 950 kr	27 500 kr	+ 3 450 kr
Varav tjänstepension	11 050 kr	9 250 kr	+ 1 800 kr

Tabell 7. Receptarie född 1983 (40 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	41 850 kr	37 150 kr	+ 4 700 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 12,70%
Andel av slutlön	75%	83%	8 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	56 000 kr	44 800 kr	+ 11 200 kr
Varav allmän pension	31 350 kr	27 700 kr	+ 3 650 kr
Varav tjänstepension	10 500 kr	9 450 kr	+ 1 050 kr

Tabell 8. Receptarie född 1993 (30 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	48 500 kr	42 250 kr	+ 6 250 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 14,80%
Andel av slutlön	64%	69%	5 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	76 050 kr	60 850 kr	+ 15 200 kr
Varav allmän pension	37 550 kr	32 700 kr	+ 4 850 kr
Varav tjänstepension	10 950 kr	9 550 kr	+ 1 400 kr

* Genomsnitt för sista fem åren på arbetsmarknaden.

** Scenariot med nedtrappning innebär att individen efter småbarnsåren får 80% av den pensionsgrundande inkomsten jämfört med scenariot med karriärfokus. Det kan reflektera att individen går ned i arbetad tid, inte fokuserar på vidareutveckling av sina kompetenser, eller en kombination av detta.

Vinsten med karriärfokus för butikssäljare

En butikssäljare som är född 1973 kan i ett scenario om denne fortsätter jobba med 100 procent takt även efter småbarnsåren, se emot en pension på 33 000 kronor. Ifall individen efter småbarnsåren går ner i tid, minskar slutpensionen med 4 050 kronor. Karriärfokus leder därmed till att individens pensionsinkomst ökar med 14,0 procent. En butikssäljare som är född år 1983 kan se fram emot en slutpension på 33 850 kronor ifall denne jobbar med full fokus fram tills pensionen. Detta är 4 050 kronor mera än i scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Den samlade pensionsinkomsten blir 13,6 procent högre i scenariot med fullt fokus på arbete.

Butikssäljaren som är född 1993 kan se fram emot en slutpension på 39 450 kronor, när denne avslutar sin karriär år 2061, efter att ha arbetat heltid även efter småbarnsåren. Den samlade pensionen blir 5 250 kronor högre i så fall jämfört med scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Den samlade pensionsinkomsten ökar därmed med 15,4 procent. Pensionsvinsten med att arbeta med full fokus även efter småbarnsåren är, procentuellt, ungefär densamma för butikssäljare som för receptarie. Däremot är det tydligt bland samtliga generationer att civilingenjörerna som har högre inkomst gynnas pensionsekonomiskt mest av heltidsarbete. Detta mönster gäller för individer som är 1970-talister, 1980-talister, liksom 1990-talister. Anledningen är att tjänstepensionerna i privat sektor är utformade så att heltidsarbete lönar sig, särskilt för de med höga inkomster. ●

Tabell 9. Butikssäljare född 1973 (50 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	33 000 kr	28 950 kr	+ 4 050 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 14,00%
Andel av slutlön	89%	97%	8 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	37 100 kr	29 700 kr	+ 7 400 kr
Varav allmän pension	24 500 kr	21 800 kr	+ 2 700 kr
Varav tjänstepension	8 500 kr	7 150 kr	+ 1 350 kr

Tabell 10. Butikssäljare född 1983 (40 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	33 850 kr	29 800 kr	+ 4 050 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 13,60%
Andel av slutlön	76%	84%	8 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	44 500 kr	35 600 kr	+ 8 900 kr
Varav allmän pension	25 500 kr	22 300 kr	+ 3 200 kr
Varav tjänstepension	8 350 kr	7 500 kr	+ 850 kr

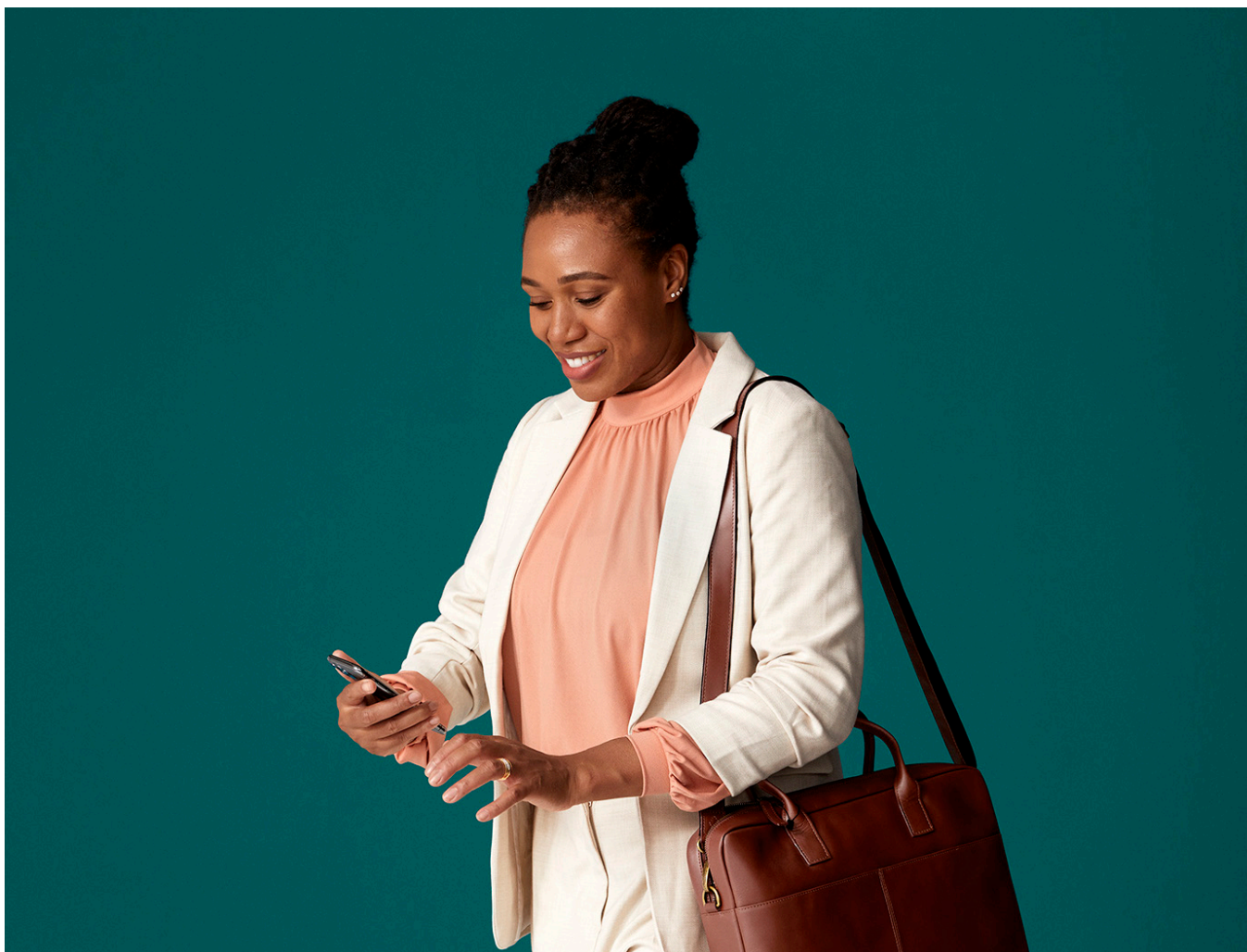
Tabell 11. Butikssäljare född 1993 (30 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	39 450 kr	34 200 kr	+ 5 250 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 15,40%
Andel av slutlön	65%	70%	5 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	60 900 kr	48 750 kr	+ 12 150 kr
Varav allmän pension	30 700 kr	26 550 kr	+ 4 150 kr
Varav tjänstepension	8 750 kr	7 650 kr	+ 1 100 kr

* Genomsnitt för sista fem åren på arbetsmarknaden.

** Scenariot med nedtrappning innebär att individen efter småbarnsåren får 80% av den pensionsgrundande inkomsten jämfört med scenariot med karriärfokus. Det kan reflektera att individen går ned i arbetad tid, inte fokuserar på vidareutveckling av sina kompetenser, eller en kombination av detta.

Vinsten med karriärfokus för psykiatrisjuksköterskor

En psykiatrisjuksköterska som är född 1973 och som väljer att arbeta heltid även efter småbarnsåren kan få en pensionsinkomst på 42 300 kronor. Ifall individen efter småbarnsåren fortsätter att arbeta deltid, minskar slutpensionen med 4 650 kronor. Karriärfokus leder därmed till att individens pensionsinkomst ökar med 12,4 procent. Den psykiatrisjuksköterska som är född år 1983 kan se fram emot en slutpension på 42 000 kronor ifall denne jobbar heltid fram tills pensionen. Detta är 4 700 kronor mera än i scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Den samlade pensionsinkomsten blir 12,6 procent högre i scenariot med heltidsarbete. Psykiatrisjuksköterskan som är född 1993 och som arbetar heltid efter småbarnsåren kan se fram emot en slutpension på 51 550 kronor. Den samlade pensionen blir 6 700 kronor högre jämfört

med scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Den samlade pensionsinkomsten ökar relativt sett med 14,9 procent.

Lönen för psykiatrisjuksköterskor är i linje med den som för receptarier. Den relativa pensionsvinsten med att arbeta med fullt fokus efter småbarnsåren, är ungefär densamma för de två yrkesgrupperna för personer födda under 1980-talet och 1990-talet, men något högre för receptarier än för psykiatrisjuksköterskor som är födda under 1970-talet. Tjänstepensionen för receptarier födda under 1970-talet ger större incitament till arbete med fullt fokus efter småbarnsåren, vilket kan förklaras med att det i grunden är olika pensionsavtal som finns i privat och offentlig sektor, med skilda incitament. ●

Tabell 12. Psykiatrisjuksköterska född 1973 (50 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	42 300 kr	37 650 kr	+ 4 650 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 12,40%
Andel av slutlön	84%	94%	10 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	50 200 kr	40 150 kr	+ 10 050 kr
Varav allmän pension	31 800 kr	28 350 kr	+ 3 450 kr
Varav tjänstepension	10 500 kr	9 300 kr	+ 1 200 kr

Tabell 13. Psykiatrisjuksköterska född 1983 (40 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	42 000 kr	37 300 kr	+ 4 700 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 12,60%
Andel av slutlön	74%	82%	8 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	56 700 kr	45 350 kr	+ 11 350 kr
Varav allmän pension	31 500 kr	27 850 kr	+ 3 650 kr
Varav tjänstepension	10 500 kr	9 450 kr	+ 1 050 kr

Tabell 14. Psykiatrisjuksköterska född 1993 (30 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	51 550 kr	44 850 kr	+ 6 700 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 14,90%
Andel av slutlön	69%	75%	6 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	74 650 kr	59 700 kr	+ 14 950 kr
Varav allmän pension	36 850 kr	32 100 kr	+ 4 750 kr
Varav tjänstepension	14 700 kr	12 750 kr	+ 1 950 kr

* Genomsnitt för sista fem åren på arbetsmarknaden.

** Scenariot med nedtrappning innebär att individen efter småbarnsåren får 80% av den pensionsgrundande inkomsten jämfört med scenariot med karriärfokus. Det kan reflektera att individen går ned i arbetad tid, inte fokuserar på vidareutveckling av sina kompetenser, eller en kombination av detta.

Vinsten med karriärfokus för studievägledare

En studievägledare född 1973 som arbetar heltid efter småbarnsåren kan se fram emot en pensionsinkomst på 37 600 kronor. I scenariot där individen efter småbarnsåren väljer att gå ner i tid, minskar pensionsinkomsten med 4 100 kronor. Karriärfokus leder alltså till att individens pensionsinkomst ökar med 12,2 procent. Den studievägledare som är född år 1983 kan se fram emot en slutpension på 37 900 kronor ifall denne jobbar heltid fram tills pensionen. Detta är 4 350 kronor mer än i scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Den samlade pensionsinkomsten blir 13,0 procent högre i scenariot med fullt fokus på arbete.

Studievägledaren som är född 1993 kan se fram emot en slutpension på 47 350 kronor, efter att ha arbetat med fullt fokus även efter småbarnsåren.

Den samlade pensionen blir 6 150 kronor högre jämfört med scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Relativt sett ökar pensionsinkomsten med 14,9 procent. Den relativa fördelen med att arbeta heltid även efter småbarnsåren, i termer av ökning av den samlade pensionsinkomsten, blir ungefär densamma för studievägledare som för psykiatrisjuksköterskor. Studievägledare födda under 1970-talet får marginellt lägre relativ ökning i pensionen än psykiatrisjuksköterskor födda samma generation. Det omvända gäller för dem födda under 1980-talet där det relativt lönar sig lite mer för studievägledare att jobba med fullt fokus. Studievägledare och psykiatrisjuksköterskor födda under 1990-talet får samma relativa ökning av pensionsinkomsten av att jobba med fullt fokus även efter småbarnsåren. ●

Tabell 15. Studievägledare född 1973 (50 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	37 600 kr	33 500 kr	+ 4 100 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 12,20%
Andel av slutlön	84%	93%	9 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	44 850 kr	35 900 kr	+ 8 950 kr
Varav allmän pension	28 400 kr	25 300 kr	+ 3 100 kr
Varav tjänstepension	9 200 kr	8 200 kr	+ 1 000 kr

Tabell 16. Studievägledare född 1983 (40 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	37 900 kr	33 550 kr	+ 4 350 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 13,00%
Andel av slutlön	74%	82%	8 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	51 000 kr	40 750 kr	+ 10 250 kr
Varav allmän pension	28 550 kr	25 150 kr	+ 3 400 kr
Varav tjänstepension	9 350 kr	8 400 kr	+ 950 kr

Tabell 17. Studievägledare född 1993 (30 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	47 350 kr	41 200 kr	+ 6 150 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 14,90%
Andel av slutlön	70%	76%	6 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	68 150 kr	54 550 kr	+ 13 600 kr
Varav allmän pension	33 900 kr	29 550 kr	+ 4 350 kr
Varav tjänstepension	13 450 kr	11 650 kr	+ 1 800 kr

* Genomsnitt för sista fem åren på arbetsmarknaden.

** Scenariot med nedtrappning innebär att individen efter småbarnsåren får 80% av den pensionsgrundande inkomsten jämfört med scenariot med karriärfokus. Det kan reflektera att individen går ned i arbetad tid, inte fokuserar på vidareutveckling av sina kompetenser, eller en kombination av detta.

Vinsten med karriärfokus för biblioteksassistenter

En biblioteksassistent som är född 1973 och som arbetar heltid efter småbarnsåren kan se fram emot en pensionsinkomst på 28 750 kronor. I scenariot där individen efter småbarnsåren väljer att gå ner i tid minskar pensionsinkomsten med 3 350 kronor. Återgången till heltidsarbete innebär att individens pensionsinkomst ökar med 13,2 procent. Biblioteksassistenten som är född år 1983 kan se fram emot en slutpension på 29 250 kronor ifall denne jobbar heltid fram tills pensionen. Detta är 3 850 kronor mer än i scenariot där individen trappar ned i karriären efter småbarnsåren. Den samlade pensionsinkomsten ökar med 15,0 procent i scenariot med heltidsarbete. Den biblioteksassistent som är född 1993 kan se fram emot en slutpension på 37 750 kronor, efter att ha satsat på karriären även efter småbarnsåren. Den samlade pensionen blir 5 250 kronor högre jämfört med scenariot där individen går ner i tid efter småbarnsåren. Relativt sett ökar därmed pensionsinkomsten med 16,2 procent. Den relativa fördelen med att arbeta med fokus även efter småbarnsåren, blir relativt sett högre för biblioteksassistenten än för de andra två yrkena i offentlig sektor. Det gäller för samtliga tre generationer.

Biblioteksassistenten som är född 1973 får som exempel en ökning av den allmänna pensionen med 13,5 procent i scenariot med heltidsarbete. För studievägledaren och psykiatrijuksköterskan födda samma år leder samma val till att den allmänna pensionen ökar med 12,2 procent. Tjänstepensionen ökar däremot för dem födda 1973 med 12,2 procent för biblioteksassistent och studievägledare, genom valet att jobba heltid även efter småbarnsåren, medan det för psykiatrijuksköterskor ökar med 12,9 procent. Även i offentlig sektor finns något större incitament till arbete kopplad till tjänstepensionen, för de som har högre inkomster det vill säga. Effekten av den allmänna pensionen är däremot större, och sammantaget blir det för de anställda i offentlig sektor så att det relativt sett lönar sig mer med karriärfokus för yrkesgruppen biblioteksassistenter, som alltså har lägre inkomst. Att jämföra med privat sektor, där civilingenjören som har högst inkomst också har högre drivkrafter att arbeta heltid i termer av relativ ökning av pensionen. ●

Tabell 18. Biblioteksassistent född 1973 (50 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	28 750 kr	25 400 kr	+ 3 350 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 13,20%
Andel av slutlön	86%	94%	8 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	33 600 kr	26 850 kr	+ 6 750 kr
Varav allmän pension	21 850 kr	19 250 kr	+ 2 600 kr
Varav tjänstepension	6 900 kr	6 150 kr	+ 750 kr

Tabell 19. Biblioteksassistent född 1983 (40 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltid- sarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	29 250 kr	25 400 kr	+ 3 850 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 15,00%
Andel av slutlön	76%	82%	6 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	38 750 kr	31 000 kr	+ 7 750 kr
Varav allmän pension	22 100 kr	19 000 kr	+ 3 100 kr
Varav tjänstepension	7 150 kr	6 400 kr	+ 750 kr

Tabell 20. Biblioteksassistent född 1993 (30 år)

	Scenario 1: Karriärfokus.	Scenario 2: Deltidsarbete efter småbarnsåren.**	Hur mycket lönar det sig att arbeta heltid? (Skillnad scenario 1 jämfört med 2).
Pensionen beräknad till	37 750 kr	32 500 kr	+ 5 250 kr
Hur många procent ökar pensionen med karriärfokus, som andel av pensionen utan karriärfokus?			+ 16,20%
Andel av slutlön	70%	76%	6 procentenheter mindre
Slutlön per månad*	53 650 kr	42 900 kr	+ 10 750 kr
Varav allmän pension	27 150 kr	23 350 kr	+ 3 800 kr
Varav tjänstepension	10 600 kr	9 150 kr	+ 1 450 kr

* Genomsnitt för sista fem åren på arbetsmarknaden.

** Scenariot med nedtrappning innebär att individen efter småbarnsåren får 80% av den pensionsgrundande inkomsten jämfört med scenariot med karriärfokus. Det kan reflektera att individen går ned i arbetad tid, inte fokuserar på vidareutveckling av sina kompetenser, eller en kombination av detta.

Så här har vi räknat

Beräkningarna i denna rapport genomförs för tre yrkesgrupper inom privat sektor: civilingenjörer, receptarier och butikssäljare, samt tre yrkesgrupper inom offentlig sektor: psykiatrisjuksköterskor som är anställda i regional sektor, studievägledare som är anställda i kommunal sektor samt biblioteksassistenter som också är anställda i kommunal sektor. Pensionsekonomiska beräkningar genomförs för tre olika generationer: individer födda 1993, 1983 samt 1973, det vill säga som fyller 30, 40 respektive 50 år under 2023.

Samtliga typfallen antas leva i en samborelation, få sitt första barn vid 30 års ålder och sitt andra barn vid 32 års ålder. Föräldradagarna delas lika. Individerna antas att efter åren med föräldraledighet ha 90 procent arbetad tid, fram tills året då det äldsta barnet fyller 6 år. Det innebär att beräkningarna utgår från en typisk person som delar lika på ansvaret för barn och familj med sin sambo. Ett antagande är att nedgången i arbetad tid för att ta hand om barnen inte påverkar individens långsiktiga karriärutveckling, utan bara den pensionsgrundande inkomsten under de aktuella åren. Pensionsavtalen blir ITP-1 för de typfall i privat sektor som är födda 1993 och 1983, och ITP-2 för typfallen födda 1973. För regionalt och kommunalt anställda som är födda 1993 blir det AKAP-KL, medan det för regionalt och kommunalt anställda födda 1983 samt 1973 blir KAP-KL.

En real lönevektor byggs bakåt, respektive framåt, baserat på SCB siffror över privat sektors, regional sektors, och kommunal sektors löneutveckling över tid. Med hjälp av SCB "Prisomräknaren" räknas samtliga löner realt till november 2022 års kronor. Den reala lönetillväxten för 2024 och framåt sätts därmed till 1,6 procent (löneutvecklingen i ekonomin som helhet blir densamma som för individen) fram tills 55 års ålder, och därefter till 1 procent (real löneutveckling blir lägre i slutet av arbetslivet). Real avkastning sätts till 3,3 procent. Beräkningarna genomförs i Pensionsmyndighetens Typfallsmodell v. 4.2, och antagandena om framtida real lönetillväxt och avkastning har baserat på samtal med Pensionsmyndigheten. I enlighet med modellens estimeringar av vad den framtida riktåldern för pensioner förväntas bli, sätts riktåldern till 69 år för dem som är födda 1993 samt 1983, till 68 år för dem födda 1973.

De som är födda 1993 och 1983 är färdiga med sina studier och etablerar sig på arbetsmarknaden vid 26 års ålder, medan åldern för etablering på arbetsmarknaden är 25 år för de som är födda 1973. Ett antagande i beräkningen är att personerna innan de börjar arbeta antingen studerar (med studiestöd som till 138 procent är pensionsgrundande) under fyra års tid alternativt att de under dessa år kombinerar deltidsarbete med studier, med en pensionsgrundande inkomst från deltidsarbete som motsvarar den från studier.

Det är två pensionsekonomiska scenarion som undersöks:

Scenario 1

Efter småbarnsåren (året då det äldsta barnet fyller 7 år) arbetar personen 100 procent fram tills riktåldern för pension.

Scenario 2

Efter småbarnsåren (året då det äldsta barnet fyller 7 år) har individen inte fokus på karriärutvecklingen, och den pensionsgrundande inkomsten blir 80 procent jämfört med scenariot med heltidsarbete. Det kan reflektera att individen arbetar färre timmar, slutar satsa på karriärutveckling, eller en kombination av de två. ●

Referenser

SCB löner. Genomsnittlig månadslön, kronor efter sektor, Yrke (SSYK 2012), kön, ålder och år.

SCB Prisomräknaren.

SVT (2022). "Inflationssmällen: Lönar sig allt mindre att ha jobbat vid pension", SVT Nyheter Inrikes, 2022-11-27.

